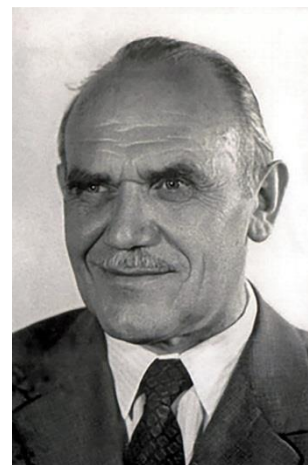

LECH JAŚKOWSKI

(1910 – 1985)

Lech Jaśkowski urodził się 10 grudnia 1910 r. w Gołaszynie k. Obornik Wlkp. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Był najstarszym z ośmiorga rodzeństwa. Jego ojcem był Edmund, zarządca majątków ziemiańskich, matką Agnieszka z domu Wnuk. Dziecięce lata spędził w Brzyskorzystewku, Osówcu i Żninie. Szkołę podstawową kończył w Krotoszynie pod surowym okiem stryja, ks. Bolesława Jaśkowskiego, wielkiego społecznika i działacza narodowego, zamordowanego przez Niemców w 1939 r.

W 1924 r. podjął naukę w Gimnazjum Humanistycznym im. Hugona Kołłątaja w Tczewie, do którego dojeżdżał z rodzinnego majątku w Józefowie koło Pelplina. W 1928 r. ukończył Gimnazjum, a następnie studia na Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie w 1933 r.

Po studiach odbył służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii V Dywizji Pancerniej w Włodzimierzu Wołyńskim.

Od 1934 r. pracował w Żninie, następnie w latach 1936 -37 r. był dyrektorem rzeźni w Kartuzach. Od 1938 r. do wybuchu wojny pracował jako miejski lekarz weterynarii w Rzeźni Miejskiej w Toruniu. W tym czasie nawiązał współpracę z prof. Tadeuszem Olbrychtem z AMW, specjalistą w zakresie biologii rozrodu i pionierem sztucznego unasienniania zwierząt w Polsce. W Toruniu rozpoczął pierwsze swoje badania naukowe.

Uczestniczył w kampanii wrześniowej w Grupie Operacyjnej „Wschód” Armii Pomorze w stopniu podporucznika. Po bitwie nad Bzurą, pod Kutnem dostał się do niewoli niemieckiej. Początkowo został osadzony w obozach przejściowych X Althoe pod Hamburgiem, gdzie nadano mu obozowy numer ewidencyjny 1255/XA, następnie w stalagu XB Sandbostel pod Bremą i w Oflagu XC w Lubece, skąd ostatecznie trafił jesienią 1940 r. do Oflagu IIC w Woldenbergu.

W ramach powstałego w obozie Uniwersytetu Woldenberskiego był jednym z wykładowców Naukowego Koła Lekarzy Weterynarii. W Kółce tym zorganizowanym latem 1940 r. działało 65 oficerów, lekarzy weterynarii, w tym 1 pułkownik, 7 majorów i 5 kapitanów. Było ono stosunkowo nieliczne osobowo, uważane jednak za jedno z najaktywniejszych w obozie, znakomicie zorganizowanych i działających. Dysponowało własną biblioteką fachową. Inicjatorami powołania koła i jego kierownikami byli majorowie – lekarze wet. Teodor Uszyński i dr Marian Jóźkiewicz, a kierownikiem studiów podporucznik dr Eugeniusz Domański. W ramach samokształcenia prowadzono systematycznie wykłady dla lekarzy i studentów weterynarii. Lech Jaśkowski wykładał zagadnienia fizjopatologii rozrodu zwierząt i inseminacji. Zarówno on jak i inni lekarze weterynarii prowadzili również wykłady na organizowanych w obozie kursach - farmaceutycznym, 2 rolniczych, 2 pszczelarskich, zielarskim, hodowli zwierząt, dentystycznym i technikum leśnym, a 9 lekarzy weterynarii po kursie stomatologii zachowawczej prowadziło praktykę dentystyczną. Jak wspominali jeńcy oflagu było to prawdziwym błogosławieństwem, ponieważ w obozie panowała próchnica wywołana brakiem witamin, a jednocześnie był dramatyczny brak dentystów.

W czasie pobytu w Woldenbergu perfekcyjnie opanował język angielski. Po ewakuacji obozu i kilkudniowym „marszu śmierci” i krwawym uwolnieniu 30 stycznia 1945 r. przez Sowieców w folwarku Diedzice (niem. Deetz), koło Barlinka, pieszo udał się do Bydgoszczy.

Swoje wspomnienia i działalność Koła Naukowego w Oflagu IIC oraz wykaz osadzonych w obozie lekarzy weterynarii opisał w periodyku naukowym „Medycyna Weterynaryjna” R. 38 nr. 7-8 w 1983 roku w artykule: *Woldenberczycy. Lekarze weterynarii w obozie jenieckim Woldenberg*.

Bezpośrednio po dotarciu do Bydgoszczy podjął pracę w oddziale Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, a od czerwca 1945 r. w wyodrębnionym z PINGW - Instytucie Weterynarii. Przy Instytucie zorganizował pierwszą po wojnie Doświadczalną Stację Unasieniania Zwierząt w Trzęsaczu k. Bydgoszczy, w której leczył zwierzęta i prowadził liczne prace badawcze. W 1948 r. uzyskał tytuł doktora, w 1954 tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1966 r. zwyczajnego. Wiedzę wzbogacał przebywając w Edynburgu, gdzie współpracował z Royal Veterinary College. W latach 1960 - 1980 kierował oddziałem Instytutu i Zakładem Fizjopatologii Rozrodu i Inseminacji Zwierząt w Bydgoszczy. W tym czasie organizował i prowadził liczne kursy szkoleniowe i sympozja naukowe dla lekarzy weterynarii i zootechników w zakresie fizjopatologii rozrodu, zwalczania jałowoci i inseminacji bydła. Opublikował ponad 200 prac naukowych, był promotorem 13 prac doktorskich i 1 habilitacyjnej. W 1958 r. ukazała się książka – L. Jaśkowski, T. Majewski „*Sztuczne unasienianie krów*”, która zawiera podstawową wiedzę dotyczącą inseminacji i fizjologii rozrodu bydła.

Kilkakrotnie był odznaczany - m.in. Krzyżem Oficerskim, Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi i Pro Scientia Veterinaria Polonia, medalami Zwycięstwa i Wolności oraz za udział w wojnie obronnej 1939 r. Był wybitnym erudytą, płynnie władającym językami niemieckim i angielskim. Powszechnie szanowany i lubiany, wybitny znawca fizjopatologii rozrodu zwierząt i znakomity wykładowca. Jego wielką zasługą dla polskiej hodowli zwierząt było praktyczne wprowadzenie inseminacji, jako podstawowej metody rozrodu bydła. Dzięki jego inicjatywie powstały liczne Stacje Inseminacji Zwierząt, co przyczyniło się do kolosalnego rozwoju hodowli bydła i trzody chlewnej. Był członkiem PAN i licznych towarzystw naukowych. Na jego cześć Stacja Hodowli i Inseminacji Zwierząt w Grudziądzu nosiła jego imię.

Miał dwóch synów, których wychował w duchu zamiłowania nauką. Obaj zostali profesorami uniwersyteckimi. Starszy Piotr (1957 – 2011) był profesorem nauk medycznych, Uniwersytetu Poznańskiego i Akademii Bydgoskiej, natomiast młodszy ur. w 1954 r. Jędrzej, poszedł w ślady ojca. Jest profesorem weterynarii i obecnie dyrektorem Instytutu Medycyny Weterynaryjnej, Wydziału Nauk Biologicznych i Weterynaryjnych UMK w Toruniu.

Prof. dr Lech Jaśkowski zmarł 13 września 1985 r. i został pochowany na cmentarzu pod wezwaniem Św. Trójcy w Bydgoszczy.

Opracował dr Zbigniew Bernacki na podstawie własnych wspomnień z okresu asystentury u profesora i artykułów:

1. Domański E, *Akcja samokształcenia lekarzy i absolwentów w Oflagu II C Woldenberg. Medycyna Weterynaryjna nr.1, 77 – 78, 1945.*
2. Szenfeld J., Szarek J. *Dobiegnow: życie obozowe i patriotyzm pragmatyczny polskich jeńców. Medycyna Weterynaryjna T.66, nr.9, 2010.*
3. Jaśkowski J.M. *Prof. dr Lech Jaśkowski (1910 – 1985) – Wspomnienie w dwudziestą rocznicę odejścia. Medycyna Weterynaryjna T.61, nr.9, 2005.*
4. Szymczak I. *Sesja naukowa na temat lekarzy weterynarii w obozie jenieckim w Woldenbergu. Życie Weterynaryjne T. 86, nr.02, 2011.*

Grębocin, luty 2023